

ANVISNINGAR

**UTREDNING OCH ÅTGÄRDER AVSEENDE INDIVIDEN, 5:
BARN OCH UNGA
(7,5 hp)**

Höstterminen 2024

KURSBESKRIVNING

UTREDNING OCH ÅTGÄRDER AVSEENDE INDIVIDEN, 5: BARN OCH UNGA (7,5 hp)

TILLTRÄDESKRAV

105 högskolepoäng inom psykologprogrammet. Terminerna ett och två skall vara helt avklarade.

KURSENS INNEHÅLL

Kursen har en yrkesförberedande profil och förbereder för arbete med psykologutredningar av barn inom områden som barn- och ungdomspsykiatri, barnhabilitering, primärvård och skola. Kursen syftar till att utveckla och integrera kunskaper i testteori, testmetodik, utredning och bedömning och bygger vidare på tidigare kurser i utvecklingspsykologi, neuropsykologi, psykopatologi, psykometri och barns livsvillkor. Kursen har ett kliniskt barnpsykologiskt perspektiv där barns utveckling och deras kontext beaktas.

Under kursen får studenterna utveckla kunskap om syftet med en barnpsykologisk utredning samt när och hur en utredning kan bidra till förståelse, ge underlag för åtgärder och vara gynnsam för barnets fortsatta utveckling. I kursen behandlas hur en barnpsykologisk utredning kan planeras, inklusive metodval och val av informanter; förutom barnet själv, föräldrar, skola, socialtjänst och vården. Studenterna får öva på att administrera och tolka test med barn.

Studenterna får, utifrån barnkliniska fall, ta ställning till och bedöma beteendeavvikelser och psykologiskt betingade svårigheter utifrån relevanta teorier och klinisk erfarenhet samt med förståelse för etiska hänsynstaganden. Träning ges även i att formulera ett skriftligt utlåtande som sammanfattar utredning och bedömning och som innehåller konkreta åtgärdsförslag samt att återge en utrednings resultat och bedömning till barn och föräldrar.

FÖRVÄNTADE STUDIERESULTAT

Efter genomgången kurs skall den studerande kunna:

1. redogöra för och kritisk granska när en barnpsykologisk utredning är aktuell samt lägga etiska aspekter på utredningsförfarandet.
2. planera en barnpsykologisk utredning, motivera metodval och informationskällor.
3. tolka test och en utrednings resultat, bedöma barnets svårigheter utifrån kliniskt relevanta teorier och förståelse för vanliga barnkliniska tillstånd samt redogöra för lämpliga åtgärder utifrån det som framkommit i en utredning.
4. administrera psykologiska test med barn.
5. skriva psykologiska utlåtanden och ge återkoppling på en barnpsykologisk utredning till barn och föräldrar.
6. redogöra för och tillämpa kunskap om etiska och juridiska aspekter av en utrednings dokumentation; i tillägg till utlåtande även intyg och journalföring.

UNDERVISNING

Undervisningen består av föreläsningar, seminarier, pararbeten, workshops och rollspel med skådespelare. Deltagande i de flesta seminarier/workshops samt vissa föreläsningar är obligatoriskt. De obligatoriska undervisningstillfällena framgår av schemat. Frånvaro från maximalt två obligatoriska moment kan kompletteras under kursens gång.

Kompletteringsuppgifter är när så är möjligt skriftliga och lämnas in vid tidpunkt som kursansvarig anger. Vid slutet av kursen ges ett uppsamlingstillfälle för att ta igen moment som inte kan redovisas skriftligt. Ytterligare frånvaro från obligatoriska moment får studenten ta igen efterföljande termin.

Lärandeaktiviteter

Föreläsningar

Förutom de obligatoriska introduktionsföreläsningarna ges föreläsningar och workshops som syftar till att fördjupa och integrera kunskap om barns utveckling med fokus på utvecklingsavvikelser och på områden och kontext som är relevanta vid en psykologisk utredning. Föreläsningarna behandlar även mer yrkespraktiska moment, som att planera en utredning, skriva utlåtanden och journal samt diagnostik. Vilka föreläsningar som är obligatoriska framgår av schemat.

Övningstestning WISC-V

Ett viktigt praktiskt moment på kursen är att genomföra en övningstestning med ett barn med WISC-V. Barnet ska vara mellan 6-16 år, ett barn i mellanstadieåldern rekommenderas, och studenten ansvarar själv för att tillfråga barnet och dess föräldrar. Inga resultat av testningen återkopplas till barn eller föräldrar. Två obligatoriska föreläsningar ges inför testningen och det finns även tid avsatt i schemat för att par- eller gruppvis öva på instrumentet. Efter genomförd testning ska ett avidentifierat testprotokoll (sammanställningssidan och observationer) lämnas in på Athena **senast onsdag 15 januari kl 23:59**. Övningstestningen ventileras i ett obligatoriskt seminarium den 17 januari.

Fördjupningspararbete - Barnkliniska tillstånd

Syftet är att utifrån litteraturen fördjupa och integrera kunskap om barnkliniska tillstånd och funktionsområden, hur de tar sig uttryck, vanliga bedömningsinstrument, samspel med utveckling och andra tillstånd samt åtgärder och behandling som kan leda till att minska symtom eller öka funktionsnivå. Arbetet görs i par och ska mynna ut i en skriftlig rapport samt presenteras muntligt vid ett seminarium.

Varje par ansvarar för ett barnkliniskt tillstånd eller funktionsområde hos barn och unga och gemensamt redovisas på varje seminarium (klassen är uppdelad i tre) därmed de vanligaste barnkliniska tillstånden eller funktionsområden. De områden som tas upp är till exempel nedstämdhet, oro/ångest, ilska, aggression/beteendestörningar, känslomässig dysreglering, trauma, tvång, självskada och beroende/missbruk.

Rapport

Den skriftliga rapporten bör vara *ungefär* 4 sidor (vilket motsvarar 1600-2000 ord), exklusive referenser, och hålla god språklig och vetenskaplig nivå. Minst fyra referenser (kurslitteratur, peer-granskade artiklar, riktlinjer eller rapporter), varav minst två ska vara nyare, peer-granskade artiklar, ska användas. De rapporter som utgår från ett psykiatriskt tillstånd (till exempel tvångssyndrom) bör besvara nedanstående punkter, inom ramen för rapportens

begränsade omfång. Rubrikerna behöver anpassas på lämpligt sätt om ni valt att skriva om ett funktionsområde, som ilska eller känslomässig dysreglering. Tänk på att hålla ett barn- och utvecklingsfokus och fokusera på den åldersgrupp ni arbetar med.

- Vad är det? (definitioner, prevalens)
- Orsaker?
- Hur uttrycks tillståndet? Symtom? Ser det olika ut i olika åldrar?
- Hur utreds tillståndet?
- Differentialdiagnostiska överväganden? Samsjuklighet?
- Åtgärder/behandlingar?

Rapporten lämnas in via Athena **senast måndag 16 december kl 23:59**. Rapporten ska också mailas till ett annat par som lämnar en kort skriftlig återkoppling på ert arbete. För att alla ska få möjlighet att läsa alla arbeten finns en mapp i Athena där ni kan lägga upp ert arbete. Namnge då gärna filen efter det område ni skrivit om.

Presentation

Arbetet presenteras (gärna med powerpoint-stöd) vid ett obligatoriskt seminarium. Räkna med 10 minuter. Ett annat par lyssnar extra noga och ger synpunkter på arbetet och presentationen. Ni hinner inte gå igenom allt ni skrivit – välj ut vad ni vill lyfta fram.

Kamratgranskning

I paret ska ni även göra en kamratgranskning av ett annat pars rapport och presentation.

För rapporten:

- Uppfyller rapporten kurskrav (omfattning, antal referenser)?
- Täcker rapporten in relevant och tillräcklig information om det barnkliniska tillståndet?
- Innehåller rapporten en självständig bearbetning (inte enbart en kortversion av DSM och riktlinjer)?
- Är innehållet korrekt?
- Används referenser klokt och korrekt?
- Har rapporten god struktur och är den lättillgängligt skriven?
- Något som skulle lyfta rapporten ytterligare?

För presentationen:

- Vad fungerade bra?
- Något att tänka på till nästa gång?

Kamratgranskningen lämnas skriftligen (en halv till en sida) till författarna och lämnas in på Athena **senast fredag 10 januari kl 16:59**. Se till att det framgår från inlämningen vilka som har granskat samt rapportens författare.

En väl utförd prestation på fördjupningsarbetet vägs in i det slutgiltiga kursbetyget. Ett fördjupningsarbete som inte bedöms som tillräckligt måste revideras och lämnas in på nytt. Om rapport, presentation och kamratgranskning bedöms som mycket bra ges 1 bonuspoäng. Eventuellt bonuspoäng läggs till tentamensresultatet.

Barnkliniskt fall med huvudsaklig frågeställning adhd eller autism

Syftet är att öva på att diskutera, ställa diagnos och skriva ett utlåtande utifrån ett barnkliniskt fall med utvecklingsrelaterad (NDD) frågeställning. Varje student har fått något av fallen:

Bodil, Elliot, Hampus, Iris eller Laila. Läs det barnfall du fått tilldelat, och förbered dig att redogöra för det på en ”utredningshandledning”. Tänk igenom vad du vill diskutera och vad du vill få hjälp att tänka kring och förstå. I Athena finns mer information om till exempel instrumenten som används.

Utredningshandledning

Vid ett obligatoriskt seminarium i smågrupper, ”Utredningshandledning”, får ni möjlighet att diskutera ert fall med en kliniskt erfaren psykolog. Ungefär 30 minuter är avsatt för varje fall. Alla studenter förväntas delta i diskussionen. Utnyttja att handledaren kan hjälpa er resonera kring bland annat diagnostik och differentialdiagnostik.

Utlåtande

Efter handledningen ska ett utlåtande på det tilldelade fallet skrivas. Utlåtandeformen skiljer sig något från utlåtanden som skrevs på vuxenkursen. Det ges en föreläsning med Alexandra Sonning som behandlar utlåtandeskrivning vilken rekommenderas. Mall för utlåtande finns på Athena. I utlåtandet bör du tydligt ta ställning till huruvida barnet uppfyller diagnoskriterier för en diagnos, eller inte. Utlåtandet är tänkt att läsas av pedagoger och föräldrar, och språket ska vara anpassat till detta. Förslag på intervention bör utgå ifrån SFBUPs Riktlinjer, BUPs Riktlinjer eller SBU-rapporter. Tips på (pedagogiska) anpassningar finns till exempel på SPSMs *Studiepaket NPF* eller Region Stockholm Habilitering & Hälsa. Utlåtandet får vara max 2000 ord (dvs, koncist och lättläst – välj dina ord noga!)

Utlåtandet ska lämnas in via Athena **senast fredag 10 januari kl 16:59** i word.doc eller word.docx- format. Skriv ditt namn i filen, till exempel Anders Andersson, Bodil.docx.

Skriftlig återkoppling på utlåtandet ges utifrån formkrav, klinisk bedömning och helhetsintryck. Ett utlåtande som inte bedöms som tillräckligt måste revideras och lämnas in på nytt. Ett godkänt utlåtande ger 0 till 5 bonuspoäng som räknas till tentamensresultatet.

Återgivning av utredningsresultat

Syftet med lärandeaktiviteten är att träna på att ge en strukturerad sammanfattning av en utredning och dess resultat och att svara på frågor från barnets förälder. I denna uppgift arbetar ni i par och får varsin utredning tilldelad. Vid ett seminarium tas principer för återgivning upp och det finns tid i schemat att öva på återgivningen tillsammans med parkamraten inför rollspelet.

Rollspel

Vid en obligatorisk workshop träffar studenter, i par, skådespelare som spelar det utredda barnets förälder. Studenterna turas om att hålla ett återgivningssamtal (medan den andra studenten observerar) och att ge feedback till sin medstudent. Varje student får 20 minuter. Alltså: student A ger återgivning till till exempel ”Rakels pappa” (B observerar), efter återgivningen ger skådespelaren återkoppling på hur denne upplevde återgivningen, 10 minuter. Senare ger student B återgivning till ”Daniels mamma” (A observerar). efter återgivningen ger skådespelaren återkoppling på hur denne upplevde återgivningen, 10 minuter. Varje återgivning tar därmed 30 minuter i anspråk. När båda rollspelen i paret är genomförda ger ni återkoppling till varandra. Använd gärna checklistan som ligger på Athena som underlag för feedback till din medstudent. Tider för rollspelen, den 14 eller 15 januari, läggs ut på Athena kort efter kursstart. Notera att tider kan komma att justeras något under kursens gång.

Journalanteckning

Efter genomfört samtal skriver studenten en kort journalanteckning på detta. Journalanteckningen ska finnas på Athena **senast onsdag 15 januari kl 23:59**.

För att få godkänt på momentet krävs godkänt deltagande i rollspelet och en godkänd journalanteckning.

Salstentamen

En salstentamen ges mot slutet av kursen. Förståelse, tillämpning, värderingsförmåga och förhållningssätt betonas över faktakunskap. Till exempel kan tentan innehålla fiktiva barnkliniska vinjetter där studenten förväntas diskutera styrkor, utmaningar/färdighetsbrister, diagnos och insatser; planera en utredning eller värdera och tolka testresultat.

KUNSKAPSKONTROLL OCH EXAMINATION

Kursen examineras genom en digital salstentamen.

Poängen på tentamen utgör grund för det sammantagna betyget. Väl utförda insatser på utlåtandeskrivning och fördjupningsarbete (rapport, presentation och kamratgranskning) ger bonuspoäng som adderas till tentamensresultatet och bidrar till grunden för betygsättning. Ett godkänt utlåtande ger 0 till 5 bonuspoäng. Ett godkänt fördjupningsarbete ger 0 eller 1 bonuspoäng.

För att nå de högre betygsstegen (B eller A) krävs minst 3 bonuspoäng.

Om studenten har ett intyg från Stockholms universitet med rekommendation om särskilt stöd har examinator rätt att ge ett anpassat prov eller låta studenten genomföra provet på ett alternativt sätt. Datum och tider för inlämningar gäller även för studenter som har rekommendation om förlängd skrivtid. Vid salstentamen får de som anmält och fått godkänt förlängd skrivtid ytterligare 30 minuter att skriva tentan på. Glöm inte att anmäla (inför varje tentamenstillfälle) via studiestod@psychology.su.se.

Som betyg på kursen används den sjugradiga betygsskalan A till F.

KURSKRAV

För godkänt betyg på hela kursen krävs

- a) Närvaro vid obligatoriska undervisningstillfällen som anges i schemat
- b) Godkänt genomförande av fördjupningsarbete i par/trio (skriftlig rapport, presentation, kamratgranskning)
- c) Godkänt genomförande av testning av ett barn samt inlämning av ifyllt testprotokoll
- d) Inlämning av godkänt skriftligt utlåtande
- e) Inlämning av godkänd journalanteckning efter återgivningsrollspel
- f) Minst betyg E vid skriftlig salstentamen

Frånvaro från maximalt två obligatoriska moment kan kompletteras under kursens gång. Komplettering sker på det sätt som kursansvarig anger.

Om särskilda skäl föreligger kan examinator efter samråd med ansvarig lärare medge den studerande befrielse från skyldigheten att delta i viss obligatorisk undervisning eller fullgörande av obligatoriska moment. Studenten kan då åläggas en kompensationsuppgift.

BETYGSKRITERIER OCH -GRÄNSER

Betyg	Beskrivning	Betygskrav	Poäng, max 24	Tentamens- resultat, max 18	Bonus- poäng, max 6
A	Lärandemålen har uppfyllts till fullo. <i>Utmärkt</i>	Sammanlagt 20,5–24 poäng varav minst 16 poäng på tentan samt minst 4 bonuspoäng	20–24	≥16	Minst 4
B	Lärandemålen har uppfyllts i mycket hög utsträckning. <i>Mycket Bra</i>	Sammanlagt 16,5–20 poäng varav minst 13,5 poäng på tentan samt minst 3 bonuspoäng	17,5–21	≥14,5	Minst 3
C	Lärandemålen har uppfyllts i hög utsträckning. <i>Bra</i>	Sammanlagt 13–16 poäng.	14,5–18	14,5–18	0–3
D	Lärandemålen har uppfyllts helt godtagbart. <i>Tillfredsställande</i>	Sammanlagt 10,5–12,5 poäng.	12–18	12–14	0–6
E	Lärandemålen har uppfyllts trots vissa brister. <i>Tillräckligt</i>	Minst 9 poäng på tentan	9–17,5	9–11,5	0–6
F	<i>Helt otillräckligt</i>		0–8,5	0–8,5	

Exempel:

Student NN har 3 bonuspoäng och får 14,5 poäng på tentan, alltså 17,5 poäng vilket ger betyg B.
 Student MM har 0 bonuspoäng och får 14,5 poäng på tentan, alltså 14,5 poäng vilket ger betyg C.
 Student PP har 0 bonuspoäng och får 17 poäng på tentan, vilket även det ger ett C.
 Student QQ har 6 bonuspoäng och får 6 poäng på tentan, vilket ger F.

PLAGIAT, FUSK OCH OTILLÅTET SAMARBETE

Som en del i ditt ansvar som student ingår att känna till de regler som finns för examination. Utförlig information finns både på Psykologiska institutionens och Stockholms universitets hemsida www.su.se/regelboken Lärare är skyldiga att anmäla misstanke om fusk och plagiat till rektor och disciplinnämnden. Plagiat och fusk blir alltid ett disciplinärende och kan leda till avstängning. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (gäller även enstaka meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Detta gäller även texter du själv skrivit tidigare (självplagiat). Att direkt översätta till svenska är också att plagiera. Till fusk räknas till exempel att ha med otillåtna hjälpmedel, som mobil, på prov. Att ha studiegrupper tillsammans är utvecklande och tidsbesparande, men när det kommer till examinationsuppgifter måste du vara noggrann med att arbeta själv (om inte annat tydligt anges) för att inte riskera att det ska räknas som otillåtet samarbete.

LITTERATUR

Kurslitteratur från tidigare kurser i utvecklingspsykologi, neuropsykologi, statistik och psykopatologi är relevant även för denna kurs.

Obligatorisk litteratur

- American Psychiatric Association. (2022). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, TR* (5th ed., text revision). Washington, DC. (Mini-D accepteras)
- Barn och ungdomspsykiatri, BUP (2015). *Riktlinjer till stöd för bedömning och behandling*. Stockholms Läns Landsting. (Elektronisk resurs)
- Eriksson, Å., & Maurex, L. (2022). *Psykologisk utredning och utlåtandeskrivning*. Studentlitteratur AB: Lund.
- SFBUPs Riktlinjer för Adhd (2016), Autism (2021), Ångest och tvång (2018), Depression (2019), Beteendesyndrom (2019) och Trauma och stress (2019).
<https://slf.se/sfbup/riktlinjer/>
- Smedler, A-C., & Tideman, E. (2021). *Att testa barn och ungdomar. Om testmetoder i psykologiska utredningar*, 2 utgåvan. Natur och Kultur: Stockholm.
- Wechsler, D. (2016). *Wechsler Intelligence Scale for Children – Fifth edition. Manual 1 och 2, Svenska utgåvan*. Pearson Sweden: Stockholm. (Lånas ut under kursen)

Tillkommer valfria artiklar till fördjupningsarbetet.

Rekommenderad litteratur

- Allegrini, A. G., Cheesman, R., Rimfeld, K., Selzam, S., Pingault, J., Eley, T. C., & Plomin, R. (2020). The p factor: genetic analyses support a general dimension of psychopathology in childhood and adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61(1), 30–39. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13113>.
- Clark, L. A., Cuthbert, B., Lewis-Fernández, R., Narrow, W. E., & Reed, G. M. (2017). Three Approaches to Understanding and Classifying Mental Disorder: ICD-11, DSM-5, and the National Institute of Mental Health’s Research Domain Criteria (RDoC). *Psychological Science in the Public Interest*, 18(2), 72–145. <https://doi.org/10.1177/1529100617727266>.
- Broberg, A., Almqvist, K., Risholm Mothander, P., & Tjus, T. (2015) *Klinisk barnpsykologi: Utveckling på avvägar*, 2 utgåvan. Natur och Kultur: Stockholm.
- Faraone, S. V., mfl. (2021). The World Federation of ADHD International Consensus Statement: 2021 Evidence-based conclusions about the disorder. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 128(June 2020), 789–818. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2021.01.022>.
- Frick, M., Karlberg, M., Klang, N., Lundin Kleberg, J. & Olsson, I. (2023). *Elever med adhd och autism*. Liber: Stockholm.
- Gillberg, C., Fernell, E., & Råstam, M., red. (2015). *Barn- och ungdomspsykiatri*, 3 utgåvan. Natur och Kultur: Stockholm.
- Happé, F., & Frith, U. (2020). Annual research review: Looking back to look forward – changes in the concept of autism and implications for future research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 61(3), 218-232. <https://doi.org/10.1111/jcpp.13176>.
- Israel Allen C., Weil Malatras J., and Wicks-Nelson , R. (2021). *Abnormal Child and Adolescent Psychology*, 9th edition. Routledge (604 sidor). [Utgåva 8 finns som e-bok genom universitetsbiblioteket.]
- Sameroff, A. J., (2020). It’s more complicated. *Annual Review of Developmental Psychology*, 2: 1-26. doi.org/10.1146/annurev-devpsych-061520-120738

- Sonning, A. (2018) *Neuropsykiatriska utlåtanden, förbättring av läsbarhet*. Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. (psykologexamensuppsats).
- Stålnacke, J. & Smedler, A. C. (2023). *Del 2 Barns utveckling - en översikt* i Socialstyrelsen (2023) *Bedöma barns mognad för delaktighet*. Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2023-9-8763.pdf>. 1:a uppl. dec 2015, rev. okt 2023.
- Thapar, A., Cooper, M., & Rutter, M. (2017). Neurodevelopmental disorders. *The Lancet Psychiatry*, 4(4), 339–346. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(16\)30376-5](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(16)30376-5).

Referenslitteratur

- SKR Uppdrag psykisk hälsa (2018). *Förstalinjeboken - Stödmaterial för första linjens arbete med barn och ungas psykiska hälsa*. <https://www.uppdragpsykiskhalsa.se/wp-content/uploads/2020/03/Forsta-linjeboken.pdf>
- SBU (2021). *Program för att förebygga psykisk ohälsa hos barn*. Stockholm: Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU); SBU Utvärderar 339. <https://www.sbu.se/339>.
- Socialstyrelsen (2013). *Psykologutredning i skolan*. (Stålnacke, J., & Smedler, A.-C.) <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2013-6-39.pdf>.
- Socialstyrelsen (2018). *Att samtala med barn. Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2018-11-14.pdf>.
- Socialstyrelsen (2021). *Nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom. Stöd för styrning och ledning*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/nationella-riktlinjer/2021-4-7339.pdf>.
- Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. *Studiepaket NPF*. <https://spsm.se/studiepaket-npf/> (webbresurs)

SCHEMA

Se TimeEdit.

KURSANSVARIG LÄRARE

Johanna Stålnacke

Leg psykolog, specialist i neuropsykologi, Fil dr johanna.stalnacke@psychology.su.se

Obs! Johanna arbetar även kliniskt och läser därför inte alla dagar universitets- eller Athenamail.

Välkomna till barnutredningskursen!
/Johanna